

Επίδαυρος: Μία πρεμιέρα μετά από 2.000 χρόνια

/ Ιστορία - Εθνικά Θέματα

“Ανέζησε η Σοφόκλειος Τραγωδία, ανέζησε η Ηλέκτρα εμπρός εις το πολυάριθμον κοινόν που εξεκίνησε όχι μόνον από τας Αθήνας δια να παρακολουθήση την υψηλήν αυτήν μυσταγωγίαν αλλά και από πολλάς γειτονικάς της Επιδαύρου γωνίας της Πελοποννήσου”.

Με αυτά τα λόγια ο Τύπος της εποχής περιέγραφε την πρώτη -μετά την αρχαιότητα- παράσταση που δόθηκε στο Αρχαίο Θέατρο της Επιδαύρου. Ήταν 11 Σεπτεμβρίου του 1938 όταν ανέβαινε στο “ωραιότερο θέατρο του κόσμου” η Ηλέκτρα του Σοφοκλή, από το Εθνικό Θέατρο σε σκηνοθεσία του Δημήτρη Ροντήρη.

Η τραγωδία του Σοφοκλή παίχτηκε στην αρχαία ορχήστρα της Επιδαύρου, χωρίς σκηνικά και φωτισμούς με το φυσικό φως του απογεύματος. Η μετάφραση ήταν

του Ι.Ν. Γρυπάρη, οι ενδυμασίες του Αντώνη Φωκά και η “εγκύμναση του χορού” της Λουκίας Σακελλαρίου. Την Ηλέκτρα ερμήνευσε η Κατίνα Παξινοπού, ενώ τον ρόλο της Κλυταιμνήστρας υποδύθηκε η Ελένη Παπαδάκη.

Το αρχαίο θέατρο της Επιδαύρου, που έχει χαρακτηριστεί ως μνημείο Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς από την UNESCO, θεωρείται το τελειότερο αρχαίο ελληνικό θέατρο από άποψη ακουστικής και αισθητικής. Κατασκευάστηκε από τον αρχιτέκτονα Πολύκλειτο τον Νεότερο σύμφωνα με όσα αναφέρει ο Πausanias με την μέγιστη χωρητικότητα θεατών στην Επίδαυρο να φτάνει τους 13.000 - 14.000 και την παράσταση «Ηλέκτρα» του Σοφοκλή να αποτελεί την πρώτη παράσταση της σύγχρονης εποχής της.

Δείτε εδώ το πρόγραμμα της παράστασης.

ΒΑΣΙΛΙΚΟΝ ΘΕΑΤΡΟΝ

ΑΡΧΑΙΟΝ ΘΕΑΤΡΟΝ ΕΠΙΔΑΥΡΟΥ

ΚΥΡΙΑΚΗ 11 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 1938, 5.15' Μ. Μ.

ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ "ΗΛΕΚΤΡΑ"

Μετάφρασις :	Ι. ΓΡΥΠΑΡΗ
Σκηνοθεσία :	Δ. ΡΟΝΤΗΡΗ
Ἐνδυμασίαι :	ΑΝΤ. ΦΩΚΑ
Ἐκγύμνασις Χοροῦ :	ΛΟΥΚΙΑΣ ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ

Τύποις Τύσον Βασιλοπούλου

Δέν είναι μιά και δυό μόνο φορές πού έτυχε τήν ίδια υπόθεση νά δραματοποιήσουν κ' οί τρεις μεγάλοι τραγικοί τών 'Αθηνών κι' άλλοι μάλιστ' ακόμη δευτερώτεροι των. Φιλοκτήτη έξαφνα και 'Ιφιγένεια και Παλαμήδη ξέρομε πώς έγγραφαν κι' ό Αίσχύλος κι' ό Σοφοκλής κι' ό Εύριπίδης, μά κ' ένα σωρό άλλα δράματα όμώνυμα αναφέρονται τών δύο τελευταίων ιδίως. Όλ'αυτά όμως χάθηκαν κ'έξαιρετική μας τύχη στάθηκε, πώς σώθηκαν τουλάχιστον και τίς έχουμε σήμερα τίς τρεις τραγωδίες, όπου οί τρεις κορυφαίοι τής άπτικής σκηνής έπραγματεύθησαν καθένας μέ τή σειρά του και καθένας μέ τό πνεύμα του τό ίδιο έπεισόδιο τής μυθικής παραδόσεως του 'Αργους, τό φόνο δηλ. τής Κλυταιμνήστρας από τό γυιό της τόν 'Ορέστη. 'Ο Αίσχύλος στό μεσαίο δράμα τής 'Ορεστείας του, τίς Χοηφόρες, ό Σοφοκλής κι' ό Εύριπίδης στίς 'Ηλέκτρες των.

. . . . Τό ήθικό πρόβλημα τής μητροκτονίας, πού τόσο άπασχολεί και άναστατώνει τό θρησκευτικό συναίσθημα του Αίσχύλου, και, από διαφορετικώτερη άποψη, τόν κριτικό του Εύριπίδη όρθολογισμό, στό Σοφοκλή άπεναντίας φαίνεται σαν νά παραμερίζεται σχεδόν έξ ολοκλήρου. Μιά και παραδέχτηκε τή μορφή του μύθου, πού συνδέει τή φριχτή έκδίκηση του 'Ορέστη μέ τήν παρέμβαση του Δελφικού Θεού, ή τέχνη του Σοφοκλέους άποκλείει κάθε κριτική, πού στηρίζει'άπάνω στίς άντιλήψεις και τά αισθήματα τών συγχρόνων του. Μήπως ό ίδιος δέν τό καθώρισε, πώς ό συνειδητός σκοπός τής τέχνης του, είναι νά εικονίζει τούς άνθρώπους όχι όπως ήταν στό σύγχρονο παρόν, μά όπως θά ήταν στό ήρωικό παρελθόν; Αύτός άνάγκη έχει νά δείξει ποιοί ήταν στή δράση οί χαρακτήρες και τά αισθήματα τών προσώπων, πού τήν ιστορία των του

αναγκαστικά και παντα στην εξισορροκηση των προσωπων απο ηθικης αποφειως κι αν τετοιο αποτελεσμα επιτυχαινεται φυσικα κι αβιαστα σε μια π. χ. Αντιγονη, καθενας φανταζεται τι δυσκολια και τι τεχνη χρειάζεται για να ελκύση τή συμπάθεια πάνω σε μιάν ηρωίδα, που δίχως τήν παραμικρότερη τύψη διαπράττει τὸ φρικωδέστερο τῶν κακουργημάτων και τόσο περισσόστερο, που στο Σοφοκλή οὐτ' ἢ Ἡλέκτρα οὔτε ὁ ἀδελφός της δὲν ἔχουν για δικαιολογια τους, στον ἴδιο τουλάχιστον βαθμό ὅπως στον Αἰσχύλο, τή διαταγή του Ἀπόλλωνος. Καμμιά ἀπό τις φοβερές ἐκεῖνες ἀπειλές του θεοῦ δὲν τοὺς ἔσπρωξε στο ἐγκλημα ὁ Ὀρέστης εἶχε παρμένη τήν ἀπόφασή του ὅταν πήγε να συμβουλευθῆ τὸ μαντεῖο και περιορίζεται να ρωτήση μόνο «μέ ποιὸ τρόπο» θά ἔβγαζε πέρα καλύτερα τήν ἐκδίκηση τῶν δολοφόνων του πατέρα των. Ἐτσι ἡ τραγωδία μένει να ἐξηγηθῆ ἀπὸ τοὺς χαρακτήρες πρὸ πάντων τῶν προσώπων και καθὼς ἢ Ἡλέκτρα βρίσκεται πάντα, ἀπὸ τήν οικονομία του δράματος, στο πρώτο ἐπίπεδό του, στήν ψυχῆ της μέσα εἶναι που διεξάγεται και ὅλο τὸ δράμα. Τήν ψυχογραφία της, ἔχομε κι εἶναι μαθημένη ἢ τέχνη του Σοφοκλέους να ἐξαντλῆ ὡς τὸ τελευταῖο τους ὅριο ὅλες τις λογικές συνέπειες που πρέπει να ξετυλιχθούν ἀπὸ τοὺς χαρακτήρες τῶν προσώπων. Θέλομε δὲ θέλομε μάς ἀναγκάζει να θαυμάζομε τήν ἡρωίδα του, που εἶναι τόσο τρομερῆ στο μῖσος της, τόσο ἀσυμβίβαστη με τήν στοιχειωδέστερη φρόνηση, τόσο ἀποκλειστική στις λύπες και τις χαρές της, στις ἐχθρες και στις ἀγάπες της. Μπρὸς στον ὑπέρτατο νόμο τῆς ἀναπόφευκτης δικαιοσύνης, που ὑπηρετεῖ και που εἶναι ὁ μόνος θεός της ἔτοιμη εἶναι να θυσιάση κάθε ἄλλης ἀρετῆς και εὐσεβείας τήν ἐπιταγή. Καμμιά δυσκολία δὲν ἔχομε να τήν πιστέψωμε, ὅταν, στή συζήτησή της με τή μητέρα της ἀναγνωρίζει και διακηρύττει ἢ ἴδια πὼς ἢ κόρη του Ἀγαμέμνονος δὲν ντροπιάζει και τὸ αἷμα τῆς Κλυταιμνήστρας.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΓΡΥΠΑΡΗΣ

ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ
"ΗΛΕΚΤΡΑ"

♦

Μετάφρασις	Ι. ΓΡΥΠΑΡΗ
Σκηνοθεσία	Δ. ΡΟΝΤΗΡΗ
Ένδυμασιαι	ΑΝΤ. ΦΩΚΑ
Έκγύμνασις Χορού	ΛΟΥΚΙΑΣ ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ

Δ Ι Α Ν Ο Μ Η

Παιδαγωγός	Ν. ΡΟΖΑΝ
Όρεστής	Θ. ΚΩΤΣΟΠΟΥΛΟΣ
Ήλέκτρα	ΚΑΤΙΝΑ ΠΑΞΙΝΟΥ
Χρυσόθεμη	ΒΑΣΩ ΜΑΝΩΛΙΔΟΥ
Κλυταιμνήστρα	ΕΛΕΝΗ ΠΑΠΑΔΑΚΗ
Αϊγισθος	Γ. ΓΛΗΝΟΣ
Α΄ Κορυφαία	ΑΘ. ΜΟΥΣΤΑΚΑ
Πυλάδης	Μ. ΚΑΤΡΑΚΗΣ

Κ Ο Ρ Υ Φ Α Ι Ε Σ :

ΝΕΛΛΗ ΜΑΡΣΕΛΛΟΥ, ΓΛΥΚΟΦΡΥΔΗ, Σ. ΒΕΑΚΗ, ΜΑΡΙΑ
ΑΛΚΑΙΟΥ, ΝΙΤΣΑ ΖΑΦΕΙΡΙΟΥ, ΤΙΤΙΚΑ ΝΙΚΗΦΟΡΑΚΗ

Χ Ο Ρ Ο Σ Γ Υ Ν Α Ι Κ Ω Ν

Την περίοδο της Κατοχής οι παραστάσεις παύουν προσωρινά, μερικά χρόνια αργότερα, ωστόσο, γεννιέται το φεστιβάλ Επιδαύρου, θεσμός που κρατά από το 1955 ως και σήμερα, με το γεγονός να θεσπίζεται και να διενεργείται κατά τους θερινούς μήνες. Παρθενική παράσταση του θεσμού ήταν η «Εκάβη» του Ευρυπίδη (1955), δύο χρόνια αργότερα στο πρόγραμμα εισήχθησαν και έργα αρχαίας κωμωδίας, ενώ από το 1975 κι έπειτα επιτράπηκε η χρήση του χώρου και σε θιάσους πέραν του Εθνικού Θεάτρου. Στην Επίδαυρο έχουν εμφανιστεί μεταξύ άλλων ο Αλέξης Μινωτής, η Άννα Συνοδινού, ο Θανάσης Βέγγος κι άλλες εξέχουσες προσωπικότητες του παγκόσμιου καλλιτεχνικού στερεώματος, όπως η Μαρία Κάλλας.

Το θέατρο της Επιδαύρου σε αριθμούς

- 2.358 χρόνια Ιστορίας μετρά το Αρχαίο Θέατρο της Επιδαύρου. Η κατασκευή του υπολογίζεται γύρω στο 340 π.Χ.
- 766 χρόνια λειτούργησε, πριν απαγορεύσει με διάταγμα τη λειτουργία του (όπως και τη λειτουργία όλων των Ασκληπιείων) ο Θεοδόσιος του Βυζαντίου, το 426 μ.Χ.
- Ήταν το 1938, όταν ξεκίνησαν, μετά από 1.512 χρόνια σιωπής, ξανά οι παραστάσεις, με την Ηλέκτρα του Σοφοκλή σε σκηνοθεσία Δημήτρη Ροντήρη, και πρωταγωνίστρια την Κατίνα Παξινού.
- Το 1955 καθιερώθηκε οριστικά το Φεστιβάλ Επιδαύρου, που συνεχίζεται μέχρι σήμερα κάθε καλοκαίρι.
- 12.000 θεατές χωρά περίπου το Αρχαίο Θέατρο, 2.000 θεατές το Μικρό.